

Čistá u Horek

Obec má rozlohu 1053 ha a nachází se v nadmořské výšce 422 m.n.m. Počet trvale přihlášených se dlouhodobě pohybuje lehce pod hranicí 600 obyvatel. Název obce je odvozen, stejně jako u několika obcí v okolí, od vody, které je zde dostatek po celý rok, a která i dnes je poměrně „čistá“. V obci pramení a protéká jí Čistecký potok v mapách nazývaný Olešnice, který se u Debrného vlévá do Labe. Jižní okraj obce lemují hřbet sopečného původu zvaný Čistecská Hůra s vrcholem ve výšce 587 metrů nad mořem, odkud je za dobré viditelnosti překrásný výhled na okolní podhorská údolí, celé panorama Krkonoš a v kraji pak od Zvičiny přes Kozákov až k Ještědu. Hřbet dále přechází v náhorní rovinu Rovně, které jsou vyhlášeným nalezištěm achátů, ametystů, jaspisů a mechovců žlutého zabarvení tzv. „žlutáků“.

První písemné zmínky o osídlení jsou z roku 1369, kdy dvůr patřil k zaniklému klášteru ve Lhotě Klášterské. Čistá byla zemědělským dvorem a tak se s ní ve středověku také zacházelo. Během let se vystřídalo mnoho majitelů, kteří k panství přišli různými způsoby. Za panování jilemnické větve rodu Valdštejnů byla v Čisté postavena tvrz. Ta však poměr-

ně brzy vyhořela. Roku 1576 převzal Čistou Zbyněk Štátný Kapoun ze Svojkova. Po rodu Kapounů se pak dochovaly náhrobní desky, které jsou zapuštěny do zdi čisteckého kostela. Ze známějších šlechtických rodů byl vlastníkem Čisté od roku 1688 hrabě Pavel z Morzinu. Roku 1791 přešla Čistá do vlastnictví rodiny trutnovského měšťana a pláteníka Ignáce Falge. Za jejich panování se začalo roku 1819 se stavbou kostela sv. Prokopa. Z vybavení kostela stojí za to vzpomenout na zvon umíráček z roku 1473, což je jeden z nejstarších zvonů v ČR a je dnes v jilemnickém muzeu. V roce 1834 bylo panství Čistá prodáno knížeti Karlu Rohanovi a v roce 1850 byl zvolen první starosta obce. V roce 1883 byla postavena školní budova pro obecnou školu. Tato byla ve dvacátých letech 20. století přebudována a v roce 1924 zahájila vyučování i měšťanská škola. Od Rohanů koupila Čistou česká společnost „Chabrus“ v roce 1870 a o pět let později ji odkoupil čistecký rodák Ignác Klazar, velkoobchodník s plátnem. Rod Klazarů panství postoupil v roce 1904 JUDr. Eduardu Auerspergovi a ten prodal v roce 1929 velkostatek Čistou p. Josefu

Zajícovi, který se tak stal posledním majitelem tzv. panství Čistá.

V obci je mateřská a základní škola, hřiště, tělocvična, antukový kurt, obchody i restaurace, poměrně pestrá síť služeb a drobných provozoven a velká fungující továrna. Zemědělské plochy obhospodařuje zemědělská akciová společnost a řada soukromníků. Stejně tak lesy buď spravuje stát, nebo soukromí vlastníci. Obcí projíždí řada linkových autobusů včetně přímého spojení na Prahu.

Zajímavostí je turistická stezka Krkonošská vyhlídka s odpočinkovým místem s výhledem na panorama Krkonoš. Ve spodní části obce je technická památka, tzv. Taliány – řada pískovcových kaskád na lesním potoce. Jde o protipovodňová opatření z roku 1897.

Rozciągająca się na obszarze o powierzchni 1053 ha gmina leży na wysokości 422 m n.p.m. Od wielu lat liczba stałych mieszkańców utrzymuje się w granicach nieco poniżej 600 osób. Nazwa gminy wywodzi się – podobnie jak w przypadku kilku sąsiednich gmin – od wody, której przez cały rok tu nie brakuje, i która nawet dziś jest stosunkowo czysta. Swoje źródło ma tu potok Čistecký, na mapach nazywany Olešnice, który koło Debrného wpada do Łaby. Południowy skraj gminy ogranicza grzbiet Čistecská Hůra o pochodzeniu wulkanicznym, z najwyższym szczytem o wysokości 587 m n.p.m., z którego przy dobrej widoczności rozciągają się przepiękne widoki na okoliczne podgórskie doliny, całą panoramę Karkonoszy, a z drugiej strony na Zvičinę, Kozákov i Ještěd. Grzbiet ten przechodzi dalej w wypłaszczonej wyżynie Rovně, znane miejsce występowania agatów, ametystów, jaspisów i agatów mszystych o żółtym zabarwieniu.

Pierwsze pisemne wzmianki o kolonizacji na tym terenie pochodzą z 1369 r., kiedy dwór należał do nieistniejącego dziś klasztoru w Lhocie Klášterskiej. Čistá była dworem rolnym, folwarkiem. W ciągu lat wielokrotnie zmieniali się jej właściciele, którzy włości te pozyskiwali na różny sposób. Za panowania jilemnickiej gałęzi rodu Waldsteinów wybudowano w Čistej dwór obronny, który jednak stosunkowo szybko splonął. W 1576 roku Čistá przejął Zbyněk Štátný Kapoun ze Svojkova. Po rodzie Kapounów zachowały się płyty nagrobne wmurowane w ściany tutejszego kościoła. Z bardziej znanych rodów właścicielem Čisté od roku 1688 był hrabia Paweł Morzin. W 1791 roku Čistá przeszła w ręce rodziny trutnovskiego mieszczańca, plóciennika Ignacego Falge. W ich czasach w 1819 roku rozpoczęto budowę kościoła św. Prokopa. Z wyposażenia kościoła warty wzmianki jest dzwon-sygnaturka z 1473 roku. Jest jednym z najstarszych dzwonów w Czechach i dziś znajduje się w Muzeum Karkonoskim w Jilemnicy. W 1834 roku Čistá została sprzedana księciu Karlowi Rohanowi, a w 1850 roku wybrano pierwszego wójta gminy. W 1883 r. wybudowano budynek

szkoły czteroklasowej („obecna szkoła“). W latach 20. XX wieku szkołę przybudowano, a w 1924 roku działalność rozpoczęło też szkoła II stopnia (klasy 5–8, „męszanska škola“). W 1870 r. od Rohanów kupiła Čistá spółka „Chabrus“, a pięć lat później odkupił ją od niej urodzony tu hurtownik płótna Ignác Klazar. Ród Klazarów sprzedał Čistá w 1904 roku doktorowi praw Eduardowi Auerspergowi, który w 1929 r. odsprzedał ją Josefowi Zajícovi – ostatniemu właścicielowi tzw. dominium Čistá.

W gminie jest przedszkole, szkoła podstawowa, boisko, sala gimnastyczna, korty o nawierzchni ziemnej, sklepy i restauracje, stosunkowo różnorodna jest sieć usług i drobnych zakładów, jest także jedna duża fabryka. Tereny rolnicze zagospodarowuje rolnicza spółka akcyjna oraz wielu prywatnych rolników. Obszary leśne są zarządzane albo przez państwo, albo są w rękach prywatnych. Gmina posiada liczne połączenia autobusowe, w tym bezpośrednie połączenie z Pragą.

Ciekawostką jest ścieżka turystyczna „Krkonošská vyhlídka“ („Karkonoski widok“) z miejscem do odpoczynku z widokiem na Karkonosze. W dolnej części gminy znajduje się zabytek techniki, tzw. Taliány – zespół piaskowcowych przeciwpowodziowych progów z 1897 r. (systemów retencyjnych) na leśnym potoku. Nazwę (od słowa Italia) zawdzięczają włoskim budowniczym.

Area of the municipality is 1,053 hectares and its elevation is 422 meters above sea level. A little less than 600 local inhabitants live in the municipality. Name of the municipality (in translation it is „Clean near to Horka“) is derived from the water course running through it – a creek which is fairly clean even today. Several municipalities surrounding Čistá u Horek derived their name from the water courses; as they abound in water all year around. The creek which springs in, and flows through, Čistá u Horek municipality is called Olešnice in maps and it flows into Labe (Elbe) near to Debrné. Southern part of the municipality is fringed by a volcanic ridge called Čistecská Hůra (with elevation of 587 meters above sea level) which offers a spectacular view of the whole Krkonoše Mountains skyline and valleys in its foothills. To the other side, you can see the landscape from Zvičina to Kozákov and as far as Ještěd. The ridge slowly changes into highlands Rovně which is an agate, amethyst and jasper field and a place with thick occurrence of yellowish moss.

According to the historical sources, the area was first settled in 1369 – the homesteads were part of the ceased monastery in Klášterská Lhota. Čistá u Horek was a farmstead and its owners changed many times in the medieval times. During the rule of the Valdštejn family (from Jilemnice) a fortress was built in the municipality. However, the fortress burned down shortly after. Zbyněk Štátný Kapoun from Svojkov took over Čistá u Horek in 1576. There are tomb stones of the Kapoun kin preserved as part of the walls in the church. One of better-known owners of Čistá was Count Pavel from Morzin who took it over in 1688. In 1791, Čistá was passed into the ownership of Ignác Falge from Trutnov and his family. The church of St. Procopius began to be built under their rule in 1819. The death bell is an object which is worth to be mentioned; it was made in 1473 and as one of the oldest bells in the Czech Republic may be seen in museum in Jilemnice. In 1834, the Čistá domain was sold to Karel de Rohan and in 1850 the first mayor was elected. Building for elementary school providing basic education was finished in 1883; the building was renovated in 1920s and from 1924, the children could also be attending the lower secondary school in Čistá u Horek. A company called „Chabrus“ bought Čistá in 1870 and five years later, Ignác Klazar (a wholesale merchant with linen from Čistá) bought the municipality. The Klazar family passed down Čistá to JUDr. Eduard Auersperg in 1904 and he sold it to Josef Zajíc in 1929. Josef Zajíc thus became the last owner of the so-called Čistá domain.

You can find a nursery school, elementary school, playground, gym, volleyball and tennis court, shops, restaurants, a wide range of services, small business premises and a large plant in the municipality. An agricultural joint stock company as well as private owners take care of the farmland in and around the municipality. Forest are also taken care of either by private owners or by the state-owned company. A number of busses pass through and stop in the municipality, including the bus going to and from Prague.

An interesting place to visit is trail called Krkonošská vyhlídka (The Krkonoše Mountains View) with a place to rest and look at the Krkonoše Mountains skyline. Taliány – an engineering monument – a sandstone cascade in a creek is to be found in the lower part of Čistá u Horek. This was a part of flood protection measures from 1897.

Die Gemeinde Čistá u Horek (Čistá bei Horky) verfügt über eine Fläche von 1053 ha und liegt 422 m ü. d. M. Die Zahl der dauerhaft gemeldeten Einwohner liegt seit längerer Zeit bei knapp unter 600. Der Name der Ortschaft (tschech. čistý = sauber) ist wie bei vielen Dörfern in der Umgebung vom Wasser abgeleitet, das hier das ganze Jahr über in großen Mengen vorhanden ist, und das auch heute noch ziemlich sauber ist. Im Gemeindegebiet entspringt der Bach „Čistecký potok“ (auf Landkarten als „Olešnice“ bezeichnet), der den Ort durchfließt und bei Debrné in die Elbe fließt. Der südliche Ortsrand wird von einem Bergrücken vulkanischen Ursprungs mit dem Namen „Čistecská Hůra“ und einer Höhe von 587 m. ü. M. gesäumt, von dem man bei guter Sicht einen wunderschönen Ausblick auf das Tal und das gesamte Panorama des Riesengebirges hat, während man auf der anderen Seite den Blick vom Berg Zvičina (im Süden) über den Berg Kozákov (im Westen) bis hin zum Berg Ještěd bei Liberec (im Nordwesten) schweifen lassen kann. Unterhalb des Bergrückens liegt die Hochebene „Rovně“, die als Fundort von Achaten, Amethysten, Jaspissen und Laugenblumen weithin bekannt ist.

Die ersten schriftlichen Quellen zur Besiedlung dieser Gegend stammen aus dem Jahre 1369. Hier wird ein Bauernhof erwähnt, der zum (in den Hussitenkriegen zerstörten) Kloster in Klášterská Lhota gehörte und häufig die Eigentümer wechselte, die dieses Gut auf unterschiedliche Art und Weise in ihren Besitz brachten. Unter der Herrschaft der Waldsteiner wurde in Čistá eine Burg errichtet, die jedoch relativ bald abbrannte. Im Jahre 1576 wurde Čistá von Zbyněk Štátný Kapoun von Svojkov übernommen. Vom Geschlecht der Kapouner zeugen heute die Grabsteine, die in die Mauer der Kirche von Čistá eingelassen sind. Von den bekannteren Adelsgeschlechtern war ab 1688 Graf Pavel von Morzin der Besitzer. Im Jahre 1791 gelangte Čistá in den Besitz der Familie des Bürgers und Leinwebers Ignác Falge aus Trutnov. Unter ihrer Herrschaft wurde 1819 mit dem Bau der Kirche des Hl. Prokop begonnen. Von der Ausstattung der Kirche ist die Totenglocke aus dem Jahre 1473 zu erwähnen, eine der ältesten Glocken in Tschechien, die heute im Museum von Jilemnice zu sehen ist. Im Jahre 1834 wurde Čistá an Fürst Karel Rohan verkauft, der 1850 zum ersten Bürgermeister des Ortes gewählt wurde. 1883 wurde das Gebäude einer allgemeinen Schule errichtet, die in den 1920er Jahren umgebaut wurde, und 1924 nahm hier auch eine Bürgerschule ihren Betrieb auf. Von der Familie Rohan wurde Čistá im Jahre 1870 an die tschechische Gesellschaft „Chabrus“ verkauft und fünf Jahre später an den hier gebürtigen Leinenhändler Ignác Klazar. Dessen Familie überließ 1904 das Gut dem Juristen Dr. Eduard Auersperg, der den Hof 1929 an Josef Zajíc weiterverkaufte, den letzten Besitzer der sogenannten Herrschaft von Čistá.

In der Ortschaft befinden sich heute ein Kindergarten, eine Grundschule, ein Sportplatz, eine Turnhalle, ein Tennisplatz, Geschäfte und Restaurants, ein breitgefächertes Netz von Dienstleistungen und Kleinbetrieben sowie eine funktionierende Fabrik. Die landwirtschaftliche Nutzfläche wird von einer Aktiengesellschaft und einer Reihe von Privateigentümern bewirtschaftet. Ebenso sind die Wälder entweder in staatlichem oder privatem Besitz. Durch den Ort führen mehrere Buslinien einschließlich einer Direktverbindung nach Prag.

Eine Besonderheit stellt der Wanderweg „Krkonošská vyhlídka“ dar, mit Rastplatz und Aussicht auf das Panorama des Riesengebirges. Im unteren Teil der Ortschaft befindet sich ein technisches Denkmal, die sogenannten „Taliány“ – eine Reihe von Sandsteinkaskaden in einem Waldbach. Dabei handelt es sich um eine Maßnahme gegen Überflutung aus dem Jahre 1897.

Důležité kontakty / Wichtige Kontakte / Important contacts / Ważne kontakty

Obecní úřad Čistá u Horek: tel.: +420 481 596 105 e-mail: ou.cista@iol.cz; www.cistauhorek.cz

Základní škola a Mateřská škola Čistá u Horek: 481 596 177; zs.cista@tiscali.cz; www.podhurou.cz

Vydalo: Jilemnicko - svazek obcí 2017, neprodejné
Tisk: Geoprint s. r. o., Liberec
Foto: Přemysl Novák a archiv obcí

ČISTÁ u Horek

0 250 m 500 m 750 m 1 km

Kartografické zpracování: © Kartografie HP s.r.o., Jičín, www.kartografiehp.cz

	hranice obce, katastru		železnice se stanicí
	obecní úřad, pošta		naučná stezka, vyhlídka
	kostel, kaple, pomník, kříž		turistické značené trasy
	škola, mateřská školka		rozcestníky turist. tras
	nákupní středisko, parkoviště		cyklotrasy s číslem trasy
	zastávka bus, koupaliště		stravování, ubytování